

Salami-metoden

Kompostering er en oplagt metode til at behandle og genanvende organiske restprodukter. Desuden tjener det jorden bedst – både kloden og mulden. Spegepølser er for eksempel globalt set bedre egnede til kompostering end til blot at blive kastet på bålet

Det er en dårlig idé at brænde 0-energi affald af. Der produceres så mange tons i erhvervslivet, at man ikke drømmer om det. Og på forbrændingsanlæggene drukner de i affald. Kompostering vil være en win/win-situation, fastslår Bjarne Larsen

Af Jesper Winther Andersen

- På globalt plan er ørkendannelse et stigende problem. I Europa er det specielt landene omkring Middelhavet, der er ramt, men også i andre dele af Europa er det et meget stort problem, at jorden bliver mindre og mindre frugtbar. Helt op til 40 procent af EU's landbrugsjorder har tendens til ørkendannelse. Forringelsen skyldes primært et lavt indhold af kulstof i jorden, forklarer direktør Bjarne Larsen, KomTek Miljø A/S, til MILJØMAGASINET. Bjarne Larsen fortsætter:

- I Danmark er landbrugsjorden indhold af kulstof generelt faldende. Specielt er et stort halmudtag årsag til denne tendens, og et forventet endnu større udtag af organisk materiale vil forstærke billedet (biomasseudtag til energiformål, afvandet gylle osv.). Et fortsat fald i jordens indhold af kulstof vil på længere sigt medføre en forringelse af jordens frugtbarhed. Men et lavt indhold af kulstof i jorden har flere negative konsekvenser:

- Større erosion ved nedbør og vind er en følge af lavere indhold af kulstof. Jordens evne til at holde på næringsstoffer og mikronæringsstoffer forringes med større udvaskning til vandløb og grundvand til følge, oplyser Bjarne Larsen, der tilføjer:

- Jordens biodiversitet bliver

af organisk stof tilbageføres til jorden som stabilt humus end andre metoder til genanvendelse. Desuden er brug af kompost god gødning for jorden, specielt for langsomt voksende afgrøder, græsser og træ til pyntgrønt og hugst for bio-brændsel, oplyser Bjarne Larsen, der fortsætter:

- Kompost tilfører jorden nye og sunde aktive mikroorganismer og forbedrer jordens evne til at holde på vand (markkapacitet) samtidig med, at dræningseffekten øges. Brug af kompost betyder desuden minimering af erosion ved nedbør og vind, og at udvaskning af næringsstoffer og mikronæringsstoffer fra jorden reduceres ved tilførsel af kompost. Ydermere sker der en ophobning af CO₂ i jorden, hvilket har en positiv indflydelse på det globale CO₂-regnskab, og komposten øger planternes resistens overfor sygdomme. Desuden øges planternes optagelse af næringsstoffer og dermed vækst, og kompost mindsker brugen af virgine næringsstoffer.

Bjarne Larsen peger på, at kompostering netop nu burde opnå en højere prioritet:

- Vi kan jo alle sammen se, at klimaet ændrer sig. Vi har bevæget os fra en relativ teoretisk situation til noget håndgribeligt, pointerer Bjarne Larsen.

Pølsesnak med perspektiver

Der har de sidste år været en del debat om indsamling og genanvendelse af organisk affald.

- Jeg vil jo gerne kompostere

mindre, og planter bliver mere modtagelige overfor plantesygdomme, hvilket vil resultere i mindre vækst. Jordens struktur bliver dårligere, hvilket vil gøre jorden vanskeligere at behandle og øge risikoen for jordkompaktering. Desuden vil jordens evne til at modstå forureninger forringes. Der er således al mulig god grund til at værne om den jord, vi har - og det kan blandt andet gøres ved at anvende kompost, som produceres på basis af såvel vegetabiliske men også organiske restprodukter.

Kompostering en løsning

Faldende kulstofindhold i jorden er altså et alvorligt problem, og kompostering kan være en løsning:

- Gennem vort arbejde med kompost og erfaringer fra forskere primært fra Østrig, Tyskland og USA er vi kommet frem til, at brug af kompost medfører jordforbedring med højt og stabilt indhold af humus. Kompostering af organiske restprodukter giver større sikkerhed for, at en større del af restproduktets indhold

Ligesom komposten i sig selv ulmer, ulmer debatten om anvendelse af organiske materialer. Hos KomTek ønsker man sig mere politisk medvind

alt. Og jeg synes godt, man kan spørge, om en sønderjysk spegepølse, som har overskredet sidste salgsdato, skal brændes eller komposteres? Som det er nu, bliver den alt andet lige brændt. Men der er reelt ikke megen fornuft i afbrænding af organisk materiale, da det stort set ikke afgiver nogen nævneværdig mængde energi, men derimod bidrager til CO₂-udslippet, forklarer Bjarne Larsen, der igen har fået en god idé:

- Jeg har indledt en dialog med en række aktører på området. Jeg er bekendt med, at en af de store supermarkedskæder gør det eneste rigtige med deres organiske affald. Det, der skal smides ud fra de mange butikker, tages samlet tilbage til distributionen, hvor det så sorteres og ekspederes. Men langt hovedparten af supermarkedskæderne foretager deres sortering i de enkelte butikker, hvor affaldet så står

i dagevis i containere. Når det så bliver hentet, har det fået en konsistens, så der kun er afbrænding som mulighed. Men hvis man behandlede (hygiejniserede) affaldet, så det kunne bruges til kompostering, var det en helt anden og logisk snak, forklarer Bjarne Larsen, der har taget kontakt til det store vognmandsfirma Marius Pedersen og til virksomheden Jimco A/S (se evt. side 12), der blandt andet markedsfører ozongeneratorer.

- Begge virksomheder har meldt positivt tilbage. Får vi fremstillet specielle containere med indbyggede ozongeneratorer, som nedbryder bakterier på få timer, kan organisk affald fra supermarkeder og industri i øvrigt køres ud til os, hvor vi omdanner det til kompost. Der ligger enorme mængder affald, som kan komposteres. Det er tanken at køre et forsøg i Trekantområdet, og det forventer jeg mig meget af. Her hos KomTek mangler vi råvarer til vores produktion. Der er ingen grund til kun at lægge fokus på husholdningsaffald. Derfor må vi tænke utraditionelt, og det er en fin måde at arbejde på, når vi samtidig giver miljøet en hjælpende hånd.

Kan ikke redde verden

- Kompost kan ikke redde verden, men det er sandelig et skridt i den rigtige retning, fastslår Bjarne Larsen, der indrømmer, at han er utraditionel derved, at han ikke lancerer sine idéer for pengenes skyld, men fordi han tror på dem og på at kunne forbedre miljøet.

- Selvfølgelig skal vi tjene penge, og det gør vi også. Men det er en særlig tilfredsstillende at være lidt med til at flytte grænser, understreger Bjarne Larsen.

Sideløbende med de fremskredne planer om indsamling og bearbejdning af organisk affald fra erhvervslivet arbejder Bjarne Larsen også på et pilotprojekt, hvor målet er at etablere en ethanol-fabrik.

- Meget af det, vi har foretaget os her hos KomTek, har været op ad bakke. Nu ser vi, at det rykker på en helt anden måde. Interessen for at passe på miljøet er blevet langt større blandt borgerne, og det kan jo i sidste ende betyde, at der kommer politisk grobund for projekter, som tidligere nærmest pr. automatik fik den nedadvendte tommelfinger, understreger Bjarne Larsen.

Vigtige miljø- og jordforbedrende egenskaber ved kompost: Kompost mindsker behovet handelsgødning, der fremstilles ved stort energiforbrug, kompost indeholder og fremmer mikroorganismene i jorden. Mikroorganismene forbedrer næringsstofomsætningen i jorden og reducerer sygdomsangreb på planterne, kompost indeholder humus, der øger jordens vandkapacitet, så jorden bliver bedre til at optage vand i våde perioder og afgive vand i tørre perioder, kompost virker strukturforbedrende på jorden. Ved tilførsel af kompost bliver jorden derfor bedre til at understøtte plantevækst, og jorden bliver nemmere at arbejde med og kompost kan erstatte nogle former for anvendelse af sphagnum, der er en begrænset ressource. Desuden giver tilførsel af kompost en formindsket udvaskning af næringsstoffer fra jorden.

Biokomposten bliver oparbejdet til højt forædlede produkter, der finder bred anvendelse som jordforbedringsmidler i landbruget, gartnerier, private haver og på grønne arealer

Da vi i MILJØMAGASINET første gang for nogle år siden skrev om KomTek, var der 2-3 mand ansat. I dag er medarbejderstaben på 16, og der udvides og forbedres løbende. Her ses et udsugningssystem, som KomTek selv har udviklet, i en af de store produktionshaller